

Anmeldelser

| JØRGEN JENSEN: *Danmarks oldtid. Fra stenalder til vikingetid*, Gyldendal, København 2013, 1152 s., 499,95 kr.

Den tidligere museumsinspektør ved Nationalmuseet Jørgen Jensen udgav i årene 2001-2004 det anmelderroste firebindsværk *Danmarks Oldtid* på Gyldendal.¹ Nu, ti år senere, har Gyldendal udgivet en forkortet udgave, hvor selve sammenskrivningen af de fire bind til ét er blevet varetaget af Gert Posselt grundet forfatterens død i 2008. Denne nye udgave er endvidere, ifølge bagsideteksten, „let ajourført“ i forhold til firebindsudgaven, selvom det aldrig oplyses, hvilke opdateringer der har fundet sted, eller hvem der har foretaget dem.

Den forkortede udgave følger struktur, layout og indhold fra firebindsudgaven. Læseren bliver præsenteret for en kyndig, men dog genstandsfokuseret populærvidenskabelig fremstilling, prydet med en stor mængde kort og illustrationer, af social- og kulturhistorien fra den ældste stenalder og frem til vikingetidens afslutning (ca. 13.000 f.Kr. til ca. 1050 e.Kr.) med fokus på det geografiske område, der i vikingetiden skulle blive kendt som Danmark. Slutnoterne fra firebindsudgaven er desværre ikke inkluderet, og den videbegærlige læser må i stedet for nøjes med tematiske litteraturlister. Behandlingen af over tusind års historie fordrer nødvendigvis, at Jørgen Jensen maler med den brede pensel, men det er alligevel imponerende, hvor omfattende og detailrigt værket er. Det vil selvfølgelig altid være muligt at sætte spørgsmålstegn ved mange af de tolkninger, der videregives, men for den tidsperiode, hvor denne anmelder kan vurdere fremstillingen, nemlig vikingetiden, følger Jørgen Jensen i hovedtræk gældende konsensus indenfor arkæologien.

Har man allerede læst firebindsudgaven, behøver man ikke sætte tid af til også at læse denne bog. Har man derimod endnu ikke stiftet bekendtskab med Jørgen Jensens fængende fremstilling af oldtiden, er den foreliggende bog et godt sted at begynde, selvom denne anmelder nu alligevel foretrækker firebindsudgaven. Det skal afslutningsvis bemærkes, at Gyldendal tillige har udgivet bogen i en engelsk udga-

1 I dette tidsskrift blev værkets fire bind anmeldt af Anne Katrine Gjerløff; se *Historisk Tidsskrift*, 102 (2002) s. 468-472; 104 (2004) s. 255-258 og 105 (2005). s. 224-229.

ve med titlen *The prehistory of Denmark. From the Stone Age to the Vikings*, hvor oversættelsen er varetaget af James Manley. Denne udgave er udstyret med en længere fransk sammenfatning ved Poul Otto Nielsen, Monique Christiansen og Sarah Croix. Det er måske denne udgave, der er mest interessant, da et ikke-skandinavisk publikum her ved en tidssvarende fremstilling får mulighed for at stifte bekendtskab med de vigtigste arkæologiske fund fra Danmarks oldtid.

Lasse Sonne

| BENJAMIN KELLY: *Petitions, Litigation, and Social Control in Roman Egypt*, Oxford University Press, Oxford 2011, 427 s., HB £ 79.

Denne fine bog af Benjamin Kelly er en oplysende og på mange måder fornem studie af samspillet mellem lov, retspraksis og samfundsstruktur i romersk Egypten. Der er altså ikke tale om en teknisk juridisk og regelfokuseret afhandling. Vi befinder os snarere i feltet mellem juridisk antropologi og social historie. Til det formål har Kelly udvalgt nogle hundrede klageskrivelser og sagsanlæg, såkaldte petitions, blandt de tusinder af papyri, som allerede findes publiceret. På den baggrund spørger han til, hvilken funktion retssystemet havde i denne romerske provins. Udgangspunktet er en kritisk stillingtagen til fx Deborah Hobsons fortolkning af retssystemet som en relativt marginal størrelse og absolut sidste udvej i provinssamfundets konfliktløsning. Tolkninger som Hobsons udmærker sig ellers ved at trække på erfaringer fra andre præindustrielle samfund for derigennem at placere det righoldige egyptiske kildemateriale i en mere realistisk kontekst. Men Kelly tager et skridt videre og har læst bredere. Derfor kan han påpege, at juridisk antropologiske studier af præindustrielle samfund udviser stor variation i, hvad de finder. Man kan altså ikke blot anvende en standard-læst for alle den slags samfund, men må se på deres individualitet. Kellys studie er derfor heller ikke egentlig komparativ. I stedet benyttes den juridisk-historisk-antropologiske litteratur som et indledende heuristisk redskab, kort sagt som inspiration. Forskellige mønstre og strategier identificeres i andre samfund, hvorefter Kelly prøver at finde tilsvarende eksempler i romersk Egypten. En nærmere sammenligning foretages derimod ikke, da Egypten i stedet anses for at besidde sin egen særlige kombination af de forskellige mønstre.

Det valg går i øvrigt fint i spænd med Kellys intellektuelle stil. Forsigtig, afbalanceret og grundig (til tider lidt for grundig) karakteriserer hans fremgangsmåde, og resultatet tilstræbes altid at fremstå moderat og fremfor alt fair. Det er både en styrke og en svaghed i studien. En svaghed, fordi sandheden ikke altid befinder sig midt mellem